

KVALITETSSTANDARD FOR PLANTESKOLEPLANTER

- Planteskoletræer
- Bunddækkeplanter
- Buske
- Klatreplanter
- Modtagerkontrol

Kvalitetsstandarden giver entydige og målbare beskrivelser af gade- og vejtræer, buske, klatre- og bunddækkeplanter, samt metode til modtagerkontrol. **Den er godkendt som branchestandard.**

Kvalitetsstandarden er udarbejdet i regi af PartnerLandskab, der er et samarbejde mellem Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet, brancheorganisationer, virksomheder og offentlige forvaltninger i den grønne sektor.

Planteskoletræer

Generelle definitioner og beskrivelser

Størrelsesangivelse

Størrelse inden for partier:

Ved partier, bestående af flere træer i samme størrelseskategori, fordeler træerne sig jævnt inden for størrelsesintervallet og er ensartede i højde og kronebredde.

Totalhøjde:

Højstammede træer har en vejledende minimumshøjde, svarende til deres stammeomfang, se tabel 1. Angivelserne dækker det arts- og sortsmæssige sortiment for vejtræer. Kan som vejledning suppleres for den enkelte art og sort. Højde måles til endeknoppen på topskuddet.

Kronebredde:

Højstammede træer har en vejledende minimumskronebredde, svarende til deres stammeomfang og højde som anført i tabel 1. Angivelserne dækker det arts- og sortsmæssige sortiment for vejtræer. Kan som vejledning suppleres for den enkelte art og sort. Bredde måles fra knop til knop.

Stamme og krone

Stamme:

Stammen er den del af akslen, som er 3 vækstsæsoner eller ældre. Stammen udgør sammen med toppen en gennemgående akse hele vejen op gennem træet.

Topskud:

Topskuddet er den del af akslen, som er yngre end 3 vækstsæsoner. Beskæring for at regulere højden er foretaget på ét-årige skud.

Stammeafsmalning:

Stammen har jævn afsmalning fra bund til top, der betyder en stigende stivhed ned gennem træet.

Opstamminger:

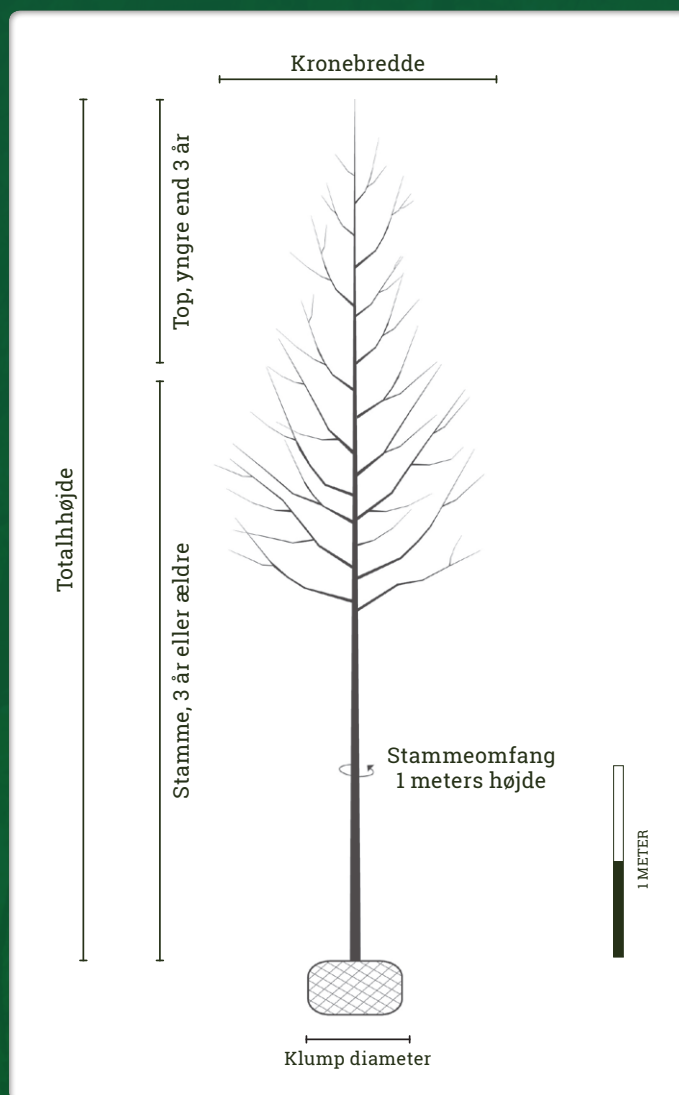
Friske beskæringssår på stammen kan forekomme ved levering.

Kronegrene:

Kronegrene er 2 vækstsæsoner eller ældre og årligt reguleret på længde og i struktur. Korrigerende beskæring er foretaget på 1-2 års grene. Friske beskæringssår på kronegrene kan forekomme ved levering. Kronegrenenes længde er bestemt af deres placering på stammen og grenenes længde og tykkelse aftager op ad stammen. Når krongrene skal have et størrelsesforhold til stammen (eks. halvdelen af stammetykkelsen), måles grenen uden for grenkraven, og den sammenlignelige stammetykkelse måles under grenen.

Antal kronegrene:

Antal af kronegrene pr. meter stamme er afpasset efter art og sort og hensynet til fremtidig opstamning og kroneudvikling. Inden for et parti træer må antallet af kronegrene maksimalt variere 50%.

Rødder

Størrelse:

Rodsystemets størrelse overholder de minimumsmål, der er anført i tabel 2.

Rodens struktur:

Den alsidige rod har mindst 3 kraftige hovedrødder med højest 150° mellem disse.

Barrodstræer:

Roden er optimeret til plantning ved at have en rig forgrening og mange finrødder.

Klumper:

Klumper er faste opgravede jordklumper, emballeret i omsætteligt naturjute og trådnat af ubehandlet jern.

Træet skal være centreret i klumpen. Klumpformen bestemmes af træstørrelse og klumpstørrelse. Særlige ønsker til størrelse og form skal specificeres og aftales.

Omplantning:

Omplantning er foretaget 2-5 vækstsæsoner før levering. Tidsintervallet er tilpasset de enkelte arter og sorter.

Korteste interval for kraftigt voksende arter og sorter.

Højstammede gade- og vejtræer

Gade- og vejtræer betegner den del af træsortimentet, der har en vækstform og vækstkraft, der muliggør løbende opstamning til 4,5 m, som er kravet til fritrumsprofil ved vejanlæg.

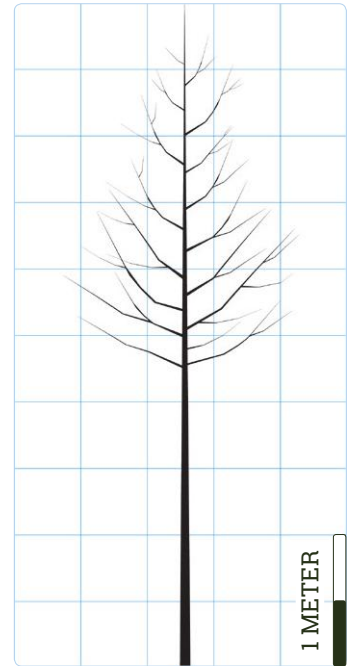
Højstammede træer har en jævnt afsmalnende stamme, der er ret i hele sin højde med tydeligt markeret topskud. Stammen afviger maksimalt +/- 3 cm fra centerlinien, målt fra rodhals til toppens begyndelse.

Kravet til rethed gælder op til 4,5 meters højde, hvorefter større afvigelser accepteres. Rethedskravet gælder også ved basis af podede træer og ved reguleringer, foretaget ved opbinding af nyt topskud.

De flerårige regulerede kronegrene er jævnt fordelt op ad stammen med maksimalt 2 grene i samme højde.

Krone-grene er jævnt fordelt rundt om stammen med maksimalt 90° uden grene. Typisk grenantal er 6-9 pr. meter stamme. Kronegrene er uden flerårige forgreninger på de første 30 cm fra stammen.

Højstammede træer er opstammede til, eller kan opstammes til, de stammehøjder, der er anført i tabel 1. Under den angivne stammehøjde kan der være kronegrene, som er

forberedt til opstamning ved at have tykkelser under halvdelen af stammediameteren.

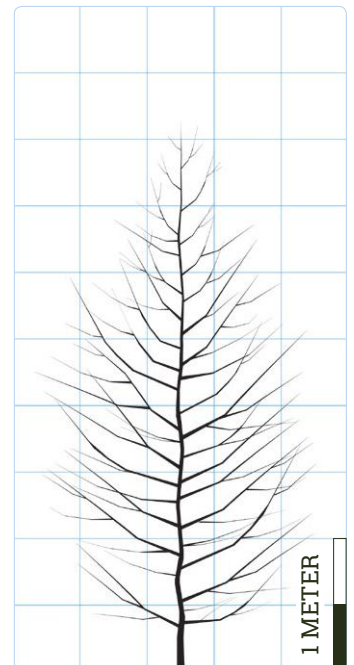
Handelstørrelse måles som stammeomfang i 1 meters højde over rodhals. Højstammede træer leveres fra størrelse 14-16 cm stammeomfang. Leveres med klump jf. tabel 2.

Stambuske

Stambuske er træer uden opstamning med kronegrene fra 30-50 cm over rodhalsen. Stambuske har én gennemgående midterakse og naturligt voksende kronegrene, der danner en krone, som er smalleste foroven.

Den gennemgående afsmalnende stamme er uden ensidig krumning, og der er ingen krav til rethed.

Der er typisk 6-12 jævnt fordelte kronegrene pr. meter stamme. Kronegrene er jævnt fordelt rundt om stammen med maksimalt 90° uden grene.

Stambuske har en vis variation inden for partier.

Handelstørrelse måles som stammeomfang i 1 meters højde over rodhalsen.

Stambuske leveres fra størrelse 12-14 cm stammeomfang. Leveres med klump jf. tabel 2.

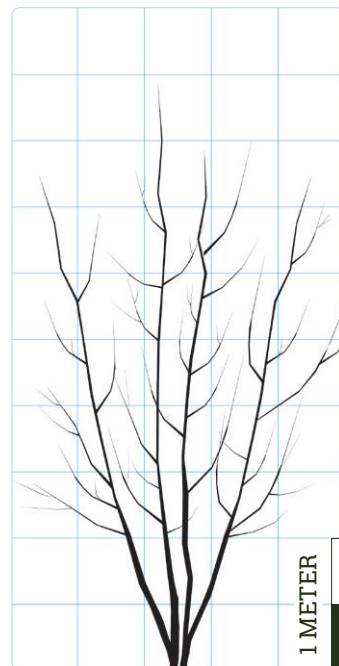

Flerstammede træer

Flerstammede træer har 2-5 stammer. Forgreningen sker maksimalt 30 cm over rodhalsen uden gennemgående midterstamme og uden rod- og vildskud.

De enkelte stammer er opretvoksende uden krav til rethed og uden krydsende stammer. Nogle arter har alle stammer udgående fra jordoverfladen. Flerstammede træer kan være produceret som sammenplantninger, typisk arter med spidse grenvinkler.

Stammerne er oprenset til 1 meters højde og forberedt til opstamning til minimum 2 meters højde. Sidegrene fra 1 til 2 meters højde er under halvdelen af stammetykkelse.

Handelstørrelse måles som stammeomfang i 1 meters højde og sorteres, så minimum 2 stammer er i et af følgende størrelsesintervaller: 10-15, 15-20, 20-25 cm. Højde- og bredde-mål kan angives til vejledning.

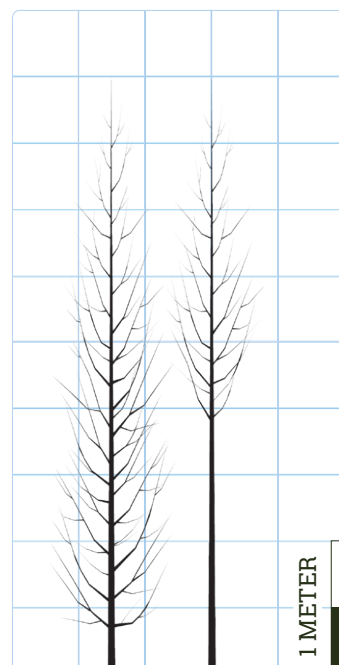
Leveres med klump. Klumpstørrelsen er bestemt af antal stammer inden for størrelsesintervallerne.

Søjleformede træer

Søjleformede træer har én gennemgående stamme, der afsmalner jævnt op gennem kronen. Stammen er ret og uden ensidig krumning.

De flerårige regulerede kronegrene er jævnt fordelt op ad stammen med typisk 6-12 grene pr. meter.

Handelstørrelse måles som stammeomfang i 1 meters højde. Leveres med klump jf. tabel 2.

Søjleformede træer kan leveres som:

- A:** Stambuske med kronegrene fra 30-50 cm over rodhals fra størrelse 12-14 cm.
- B:** Højstammede opstammet til 2 meters højde fra størrelse 14-16 cm.

Tabel 1.

Størrelsesoversigt for højstammede gade- og vejtræer.

STAMMETYKKELSE		STAMMEHØJDE	TOTALHØJDE	KRONE-BREDDE
Omfang	Diameter	Forberedt til opstamning HØJDE I CM	Vejledende HØJDE I CM	Vejledende BREDDE I CM
I 1 METERS HØJDE				
14 - 16 cm.	4,5 - 5,1 cm.	200 cm.	400 cm.	125 cm.
16 - 18 cm.	5,1 - 5,7 cm.	225 cm.	425 cm.	150 cm.
18 - 20 cm.	5,7 - 6,4 cm.	250 cm.	450 cm.	175 cm.
20 - 25 cm.	6,4 - 8,0 cm.	275 cm.	500 cm.	200 cm.
25 - 30 cm.	8,0 - 9,5 cm.	300 cm.	550 cm.	225 cm.

Tabel 2.

Rodsystemets diameter i forhold til størrelse.

STAMMETYKKELSE		KLUMPDIAMETER		
Omfang	Diameter	Opstammede MINIMUM I CM	Stambuske MINIMUM I CM	Flerstammede
I 1 METERS HØJDE				
12 - 14 cm.	3,8 - 4,5 cm.	40 cm.	40 cm.	BEREGNES UD FRA ANTAL STAMMER I STR. INTERVALLER
14 - 16 cm.	4,5 - 5,1 cm.	50 cm.	60 cm.	
16 - 18 cm.	5,1 - 5,7 cm.	50 cm.	60 cm.	
18 - 20 cm.	5,7 - 6,4 cm.	60 cm.	70 cm.	
20 - 25 cm.	6,4 - 8,0 cm.	70 cm.	80 cm.	
25 - 30 cm.	8,0 - 9,5 cm.	80 cm.	90 cm.	

Buske

Planter, der ofte er uden egentlig stamme. Produktgrupper: *conifera*, frugtbuske, prydbuske, surbundsplanter og hækplanter, der alle har hver deres kvalitetskrav.

Hækplanter er betegnelsen for en stor gruppe varer af løv- og nåleplanter, der enten er frøformerede eller stiklingeformerede, og som i sin vækstform gør dem egnede til hække og hegn. Planterne leveres enten som barrodsplanter, klumpplanter eller containerplanter.

Kategoriseres:

• Hækkvalitet (H):

- Én eller flere kraftige grene
- Alder (barrodsplanter)
- Højde (barrodsplanter)

• Buske

Forgrening: grene defineres som min. 30 cm lange skud, der udgår fra de nederste 10 cm af stammen.

- **Let busk (IL):**
2-4 grene ≤ 2 liter
- **Busk (I):**
5 eller flere grene ≥ 3.5 liter

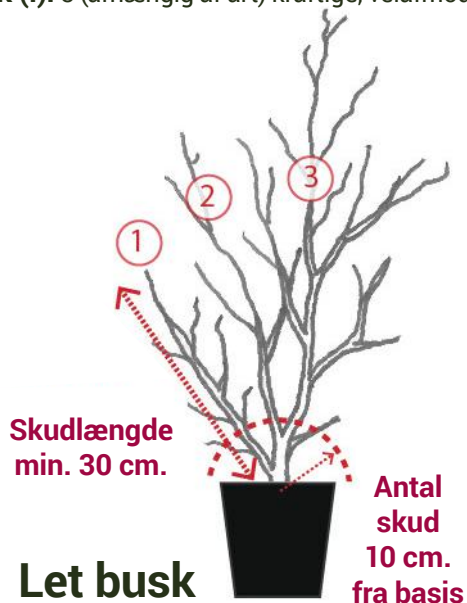
Forgrening og vækstkraft er sortafhængig

Nogle arter er så tætforignet (og lave), at det er praktisk svært at identificere hovedgrene og desuden tvivlsomt, om det er et passende mål for kvaliteten.

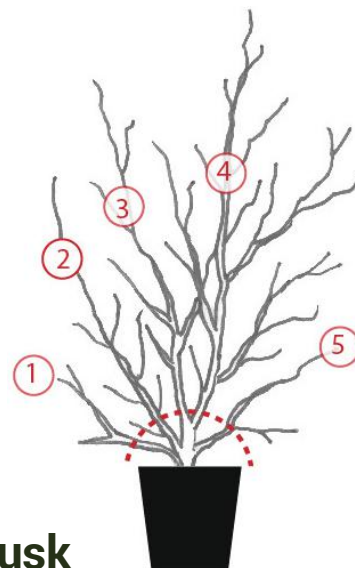

Her må man forlade sig på det nuværende system:

- **Let busk (IL):** minimum 2½ grene (½=delvist udviklet gren) velafmodnede grene
- **Busk (I):** 3 (afhængig af art) kraftige, velafmodnede grene.

Let busk

Busk

• Solitærbuske (Sol.busk):

Solitærbuske er betegnelsen for en større busk, der kan anvendes som solitærplante.

Kvaliteten angives med buskens højde og forgrening.

Solitærbusk leveres med klump eller i container ≥ 10.0 liter med minimum 4-5 flerårige, forgrenede grene.

Sorteres efter højde:

- 100-125 cm.
- 125-150 cm.
- 150-175 cm.
- 175-200 cm.
- 200-250 cm.
- 250-300 cm.

Bunddækkeplanter

Bunddækkeplanter er lave eller fladt voksende buske eller stauder, der er egnet til at dække jordoverflader.

Kategoriseres:

- **Type** Fladvoksende (højde 0,5-5 cm) eller opretvoksende (5-20 cm).
- **Skudlængde**, som måles fra rodhals til skudspids for 3 grene. Dette resulterer i følgende kategorisering:
 - Størrelse < 30 cm
 - Størrelse 30-50 cm
- **Forgrening** (måles 3 cm fra basis):
 - 3-5 skud
 - >5 skud
- **Pottestørrelse:**
 - <1,5 liter
 - >1,5 liter

Fladvoksende

Højde: 0,5-5 cm.

Skudlængde måles for tre grene

Opretvoksende

Højde: 5-20 cm.

Klatreplanter

Klatreplanter er alle stængelplanter, der har en overvejende opretvoksende vækst. Alle klatrende planter uanset om det er hæfterodsklatrere, hæfteskiveklatrere, bladstilkklatrere, slyngrådsklatrere eller stængelklatrere.

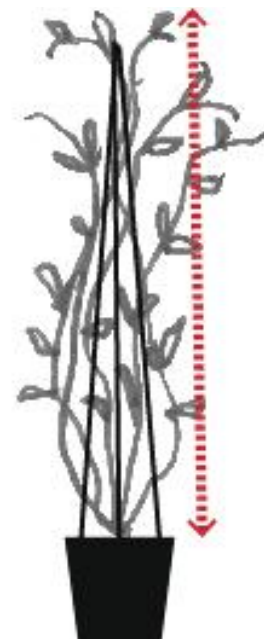
Kategoriseres:

- **Skudlængde** (målt fra basis til skudspids):
 - < 60 cm halvfabrikata < 2 liter
 - 60-80 cm > 2 liter
 - 80-110 cm ≥ 5 liter
- **Antal skud** (talt fra basis):
 - 1-4 grene ≤ 2 liter
 - 5-10 grene ≥ 2 liter
 - > 10 grene ≥ 5 liter

Klatreplanter som *Clematis*, *Lonicera*, *Humulus*, *Akebia*, *Actinidia*, *Aristolochia*, *Celastrus*, *Hydrangea pet.*, *Jasminum*, *Fallopia* og *Wisteria* vil ofte have ≤5 grene, mens *Hedera* kan have op til 5 eller flere.

Klatreplante

Skudlængde angives som længden af min 5 grene og opdeles i to størrelser: <60 cm. og 60-110 cm.

Modtagerkontrol

Når planterne modtages kontrolleres følgende for henholdsvis planter i hvile og planter med blade.

- Planter i hvile. At vævet under barken er i live, ved forsigtigt at krads i det med en kniv eller en negl. Vedet skal være frisk grønt. Knopperne – i særlig grad endeknopperne skal være afmodnede og friske. Er vævet brunligt (ikke grønt) og virker barken og knopper indtørret, er planten ikke vital.
- Se efter at målene på planterne stemmer overens med det der er bestilt, samt tjek om forgrening er, som den skal være (planternes generelle fremtoning).
- Planter i vækst. At blade (og evt. blomster) er jævnt fordelt på alle plantens grene og udspring fra alle ende-knopper kontrolleres.

Barrodsplanter

Kontrolleres at hovedroden går ret ned og forgrening i mindre rødder er jævnt fordelt både horisontalt og vertikalt, og der skal være synlige finrødder.

Hvis rodudviklingen er udelukkende ensidig og skæv (som en andefod), er roden ikke tilfredsstillende. (Der er dog enkelte arter, som altid har skæv rodhals).

Klumpplanter

For klumpplanter skal følgende sikres:

- Klumpen har en passende størrelse ift. plantes størrelse.
- Planten er centreret i klumpens midte.
- Planten har en fast klump, hvor lærredet ikke hænger som en pose under planten, når den løftes/håndteres. (stå fast i klumpen, som ligeledes skal være fast). Er der tvivl om klumpens kvalitet, kan nettet klippes op, og det kontrolleres, at både større og mindre rødder er jævnt fordelt i klumpen ved udvoksning efter en evt. tidligere rodkæring.

Containerplanter

For containerplanter kontrolleres følgende:

- At potten er fyldt med vækstmedie.
- At planten er centreret og står tilnærmelsesvis lodret.
- Planten skal være 'pottegroet', dvs. vækstmediet skal være gennemvævet af rødder i en sådan grad, at vækstmediet ikke falder fra og friske rødder kommer til syne, når potten tages af.
- Hvis store dele af de synlige rødder langs pottens inderside løber vandret rundt, er der tale om rodsnøre. Der er tale om rodknæ, hvis større rødder går lodret ned langs pottens inderside. For enkelte planter/i mindre partier kan dette håndteres på stedet ved klipning/snitning i rodklumpen, for at fremme en fremtidig naturlig rodudvikling på det blivende voksested. For større partier er hverken rodsnøre eller rodknæ acceptabelt.

Danske Planteskoler

Hvidkærvej 29
5250 Odense SV
Tlf. +45 87 40 66 02
www.danskeplanteskoler.dk

Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning

Rolighedsvej 23
1958 Frederiksberg C
Tlf. +45 35 33 15 00
www.ign.ku.dk

PartnerLandskab

www.partnerlandskab.dk